

Když pták vzhůru letí, —

Když pták vzhůru letí, —

Když pták vzhůru letí, —

Když pták vchiru letí, ----

Když pták vchiru letí, ----

Když pták vchiru letí, ----

Ze všech zvířat, se kterými se setkávám v naší přírodě, mám nejraději lišky. Dávno před tím, než jsem začal chodit do školy, babička mi ukazovala z okna vzdálený zamližený les nad Berounkou a říkala, že si lištičky pečou chlebiček. Když jsme se přestěhovali do Štáhlav, tak tvrdila, že zatímco ostatní děti nosí čáp nebo vrána, mne přinesla liška z lesa pod kradem Račyní. Na počátku myslivecké kariéry jsem si přál ulovit lišku. Chodil jsem v noci na čekanou k norám, dělal újeďe a snažil se lišky přivábit! Občas jsem potkával lišky v létě, ale já chtěl stříti zimního lišáka. Krásného, velkého červeného lišáka s hustým zimním košičem a bílým květem na ohánice. Chodil jsem na naháňky všude, kam mne pozvali. Svoji první lišku jsem ulovil u sousedů 15. února 1975 a dodnes si nejsem jistý, že jejím lovcem jsem byl já. Na lišku padlo více ran od tří střelců, já střílel první a poslední, a proto ji hospodář přivřel mně. Později jsem si dokonce kvůli liškám koupil kalovnici 6,5x57 a v zimě kolem úpbíku jsem v lese trávil celé noci. Naučil jsem se liščí vvyky a dokonce jsem našel zvláštní způsob jejich vábení. Nechci se chlubit úlovky, naopak, nejraději vzpomínám na lišky, které jsem neulovil. V roce 1997 jsem si pro natáčení večerníčkového seriálu Tuláček opatřil malé lišče. Říkal jsem mu Pusík a stal se prvním z řady liščat a lišek, které za patnáct let prošly našim domovem. Některá mi utkvěla v paměti – Lukáš, Šiša, Barča, Kačenka, jména jiných jsem zapomněl. Lišily se od sebe povahami i chováním, některé byly důvěřivější, u jiných stále rostla plachost. Lišky jsou úžasná stvoření, dokonce se domnívám, že kdyby tak výrazně nepáchly, už dávno by z nich člověk vyšlechtil domácí zvířata. A třeba je to jejich štěstí.

Pusík byl první a choval jsem ho až do podzimu. Nejprve spal v zásuvce mého psacího stolu, pak v bouďičce. Měl rád palačinky s tvarohem a psí konzervy. Rád se mazlil, ale jen když chtěl on. Myslím, že lišky jsou psovitě šelmy s kočičí povahou i chováním. Když je třeba, krásně šplhají a dokáží si podat věci flapkou. Neraďy chodí ve vlnku a v loučích a mají podobnou chůzi i klus. Když jsme dokončili natáčení, chtěl jsem Pusíka pustit do přírody. Šel jsem s ním do míst, kde ve skalách mají lišky nory. Dlouho jsem se s ním loučil, a pak ho sledoval, jak míří v temných úkrytech mezi mechem porostlými balvany. Čekal jsem asi půl hodiny, jestli se nevrátí a pomalu se vrátil k autu. Pusík už tam čekal a domů jsme jeli opět spolu. Nakonec ho kamarád vzal k sobě na záchrannou stanici. Také mu dával palačinky a konzervy, ale Pusík ho nikdy jako náhradu za mne nepřijal. První týden se mi po něm moc stýskalo. Občas mne provázelo něco jako abstinenční příznaky. Nemohl jsem mu prohrábnout srst, ani šimrat v uších – to měl moc rád. Nikdy jsem ho v novém domově nenavštívil, abych nenarušil stereotyp, na který si vvykl. Zato na lišky v lese mám od té doby štěstí. Procházel jsem se mi pod nose, potkával jsem je ráno na lesních cestách, a pokud jel na hon a v leči byla liška, vřadycky vyšla na mne. Jednou se dokonce stalo, že se objevila na kraji leče, sedla si na zadek, a pak před očima sousedních střelců vyšla ven. Vedoucí lovu se mne ptal, proč jsem nestřílel. Mé vysvětlení neuměl nebo nechtěl pochopit a doporučil mi, abych na liščí hony už nechodil. Asi měl pravdu. Když byly Pusíkovi čtyři roky, přišel za mnou kamarád ze záchranné stanice s přáním, jestli bych si nevzal Pusíka zpátky. Sousedě si stěžovali, že páchne. My už bydleli na hájovně, a tak jsme připravili výběh a jednoho dne Pavel lišáka přivezl. I s bouďičkou, ve které bydlel. Zalezl do kouta a na volání vůbec nereagoval. Když všichni odjeli, zůstal jsem sedět v jeho výběhu na staré kládě zády k bouďe. Za chvíli mne něco lehounce šouchlo do zad. Aniž jsem se otočil, natáhl jsem tam ruku a nahmatal studený čenich. Ucítil jsem drsný jazyk, jak mne olízl. Pomalu jsem chytil lišáka za ušima kolem krku a přenesl ho do klína. Nebránil se, naopak hrál si s mými rukama a převrátil se i na záda. I později za mnou chodil, ale jen když jsme byli sami. Jakmile přišla návštěva, schoval v bouďičce.

Příští jaro jsem vzal Pusíka na procházku. Běhal kolem mne a rovázně prolézal křoví. Ze třetí procházky se už nevrátil. Zůstal v lese a já už nikdy na lišku nevystřelil. Možná i trochu ze strachu, aby to nebyl Pusík.

Mám rád poázninná rána na břehu poloostrova a někdy dokonce ostrova rybníka Dehtáře v jižních Čechách. Pro jejich kouzlo jsem ochoten vstávat ve 3 hodiny ráno a pak jet 120 kilometrů a vůbec není důležité, jestli si беру pušku nebo kameru. To nebo je důležité, zkoušel jsem oboje najednou, ale to nejde. Když si vezmu kameru, stává se, že přilétnou na dobrý dostřel husy. A když mám pušku, objevím neopakovatelné záběry. Jako jednoho říjnového rána.

Auto jsem nechal stát Holubovské baště, kouzelném shluku jihočeských stavení, ze všech stran obklopených vodou rybníků. Jen pár světýlek, odrážejících se na hladině propracovalo, kde končí voda a začíná drnkavý břeh. Ze tmy lehce vystupovala záře nad Českými Budějovicemi a také pár červených světýlek na vrcholu Kletě. Do bzučení krvešmivých komárnů občas mlaskl kapr a někde v dálce zakáчала kachna. „Tak jsou tam, nebo ne?“, už poněkolkrát jsem si kladl otázku, ale odpověď nepřicházela. Myslel jsem na divoké husy odpočívající v noci ve chráněné části rybníka. Zatímco na jedné straně, při baště a vesnici je lov povoleno, větší část i břehy a pole kolem patří do chráněné ptáčí oblasti. Kam se nesmí chodit s puškou, ví myslivci i kachny a husy. Nad východním obzorem začalo svítat. Světlý proušek oblohy se stále víc zvedal do výšky a už našel svůj odraz i na hladině rybníka. Ze tmy na něj připlul párek roháčů. Po chvíli jeden z nich zmizel, aby se za půl minuty vynořil někde úplně jinde. To, co nejprve vypadalo jako šňůry s pověšeným prádlem, se pozvolna změnilo v řadu volavek – bílých i popelavých, stojících na kmeni ve vodě i mělčině opodál. Z rákosí vyplouvaly kachny a jiné, stále neviditelné, s tichým dorozumíváním prolétaly vysoko nad hlavou.

Náhle se ozval zvuk připomínající jedoucí vlak nebo víchr ve větvích a do něho se mísilo keřhání stovek a snad i tisíců husí. A pak zase ticho. Snažil jsem se je rozemnat, ale hejno ještě splývalo se břehem na západní straně Dehtáře. Vtom jsem v dalekohledu pozoroval několik divokých hus půl kilometru daleko na břehu a vedlejší mělčině. Ale to nejsou husy! Jeden, tři, čtyři, šest, sedm mořských orlů procházelo po břehu, cosi hledalo a další se koupali vedle rákosí. Podívanou za hodnou chvíli přerušily opět husy. Obrovské hejno se opět zvedlo, chvíli se zdálo, že sedne zpátky, ale pak spořádaně, v seřazených řadách opustilo rybník právě přes ochrannou zónu. Už dávno zmizely někde za obzorem, když se z dálky ozvala série výstřelů. A zase ticho. Se sluncem se zvedla mlha, taková, jaká bývá na jihočeských blatech a rybnících. Tři metry nad hladinou čistý vzduch, pak deset, patnáct metrů sibiřská mlhová deka a nad ní modrá obloha. Mlha stála jen nad vodou, na břeh svítilo slunce. Někde nad stromy se ozvalo pravidelné svištění křídel. Znáám ten zvuk dobře, takhle zní jen křídla labutí velkých. A už se objevily! Tři labuť letěly ve stejné výšce, se stejnými rozestupy, kousek pod mlhou a těsně nad hladinou. Špičkami letek lehounce rozčeřovaly hladinu, všechny stejně, ani jedna nešplouchla o trochu více. Zmizely jako tři andělé, strážní andělé tisícíhlavých hejn divokých hus. Ještě jsem se ani nestačil z úžasného představení uklidnit a už se z mlhy přede mnou vynořil mořský orel. Vytáhl tiše, bez varování a byl tak blízko, že jsem viděl i tmavší promáčené peří na hrudi a kapra, kterého držel v pařátech. Všiml si mou o vteřinu dříve než já jeho. Začal rychle mávat křídly, zastavil se ve vzduchu a pustil rybu. Když plácla do vody, orel už zase mizel v bílé mlze. Stál jsem přitisknut ke kmeni stromu a v ruce držel brokovou koxlici, která mi ale to ráno nebyla vůbec k ničemu.

Když pták ochůru letí,

